

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ
ОРГАНА

Улица Немањина 22-26

Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Број 2701-18/23-05
05 JUN 2023 200 год
БЕОГРАД

INSTITUT ALFAPREVING DOO

BEOGRAD

Број 571/V-23/2

Датум 29.05.2023.

ПРАВИЛНИК
О
БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Правни основ:

(Одредбе чл. 3. и 14. Закона о безбедности
и здрављу на раду ("Сл. гласник РС", бр. 35/2023)

На основу члана 3. и 14. Закона о безбедности и здрављу на раду ("Сл. гласник РС", бр. 35/2023) директор Управе за заједничке послове републичких органа доноси:

ПРАВИЛНИК О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о безбедности и здрављу на раду (у даљем тексту: Правилник) уређују се права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду у Управи за заједничке послове републичких органа.

Члан 2.

Безбедност и здравље на раду подразумева обезбеђивање таквих услова на раду, којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и којима се ствара основ за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених.

Члан 3.

Организација и процес рада у Управи за заједничке послове републичких органа, морају бити засновани на научно-техничким достигнућима, а нарочито на мерама и нормативима безбедности и здравља на раду.

Код сваке промене организације, процеса поступка рада-технологије, реконструкције и набавке нових средстава за рад, морају се спровести и осигурати одговарајуће мере безбедности и здравља на раду.

Члан 4.

Процес рада у Управи за заједничке послове републичких органа се мора организовати тако да сваки запослени обавља послове без опасности по свој живот и здравље, као и живот и здравље осталих запослених.

Унапређивање организације процеса рада, којима се гарантује безбедност и здравље запослених на раду, задатак је Директора, Помоћника директора, Шефова одсека, Начелника одељења, Руководиоца групе или непосредног руководиоца.

Члан 5.

Послови безбедности и здравља на раду спроводе се у свим организационим целинама Управе за заједничке послове републичких органа, тако да сви запослени, свако у свом делокругу рада, спроводе и обезбеђују прописане мере, у овој области.

Члан 6.

Процес рада се организује и спроводи тако да се запосленима обезбеђује рад на радном месту и у радној околини, у којима су спроведене мере безбедности на раду.

Када, услед увођења нове технологије, нису прописане мере безбедности и здравља на раду, до доношења адекватних прописа из ове области

примењиваће се опште признате мере, којима се осигуравају безбедност и здравље на раду.

Опште признатом мером, у смислу претходног става овог члана, сматра се мера којом се може отклонити опасност при раду или смањити штетност по здравље запосленог, у разумно изводљивој мери.

II. ПРИМЕНА И СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 7.

Отклањање опасности по здравље и безбедност запосленог, Послодавац обезбеђује применом и спровођењем мера безбедности и здравља на раду. У том смислу, Послодавац утврђује:

- Мере безбедности и здравља на раду и начин њиховог спровођења;
- Организовање послова безбедности и здравља на раду;
- Права, обавезе и одговорности Послодавца и запослених у вези са безбедношћу на раду;
- Обука запослених за безбедан рад;
- Начин израде програма и проверавање обучености за рад на безбедан начин;
- Радна места са посебним условима рада односно са повећаним ризиком;
- Начин утврђивања и провере здравственог стања запослених који раде на радним местима са посебним условима рада (пословима са повећаним ризиком) и других запослених;
- Испитивања и одржавања средстава рада;
- Врста и начин употребе средстава и опреме личне заштите на раду;
- Поступак приликом дешавања повреде на раду;
- Заштита од пожара;
- Евиденције из заштите на раду.

1. Мере безбедности и здравља на раду и начин њиховог спровођења

Члан 8.

Безбедност и здравље на раду у Управи за заједничке послове републичких органа обухвата организационе, правне, техничке, медицинске и социјалне мере заштите на раду као и активности чији је циљ превентивно деловање, односно смањење ризика на најмању могућу меру у циљу спречавања повреда и обољења запослених, као и обезбеђивање безбедних услова за рад.

Члан 9.

Мере безбедности и здравља на раду у Управи за заједничке послове републичких органа спроводе се превентивно: набавком средстава рада за које је произвођач обезбедио важеће доказе-атесте да су произведена у складу са стандардима и прописима, одржавањем истих у складу са упутством произвођача и прописима који се односе на средства рада, обука запослених за безбедан рад са средствима рада, здравственим прегледима запослених и другим прописаним мерама.

Члан 10.

Послодавац је обавезан запосленима обезбедити и дати на употребу средства и опрему личне заштите на раду према захтевима сваког радног места понаособ, за случај, када се применом техничких мера безбедности и здравља на раду не могу отклонити присутне штетности односно опасности.

2. Организовање послова заштите на раду

Члан 11.

Све послове безбедности и здравља на раду, у складу са овим Правилником и другим прописима, организује, уређује, надзире и за њихову примену и спровођење одговара Послодавац.

3. Права, обавезе и одговорности Послодавца и запослених у вези са безбедношћу и здрављем на раду

а) ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ДИРЕКТОРА УПРАВЕ

Члан 12.

Директор Управе је дужан да запосленима обезбеди рад на радном месту и у радној околини, у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду, Директор организује преко Помоћника директора, Шефова одсека, Начелника одељења, Руководиоца групе и лица овлашћеног за послове безбедности и здравља на раду, запослених, као и службе медицине рада.

Члан 13.

Директор доноси овај Правилник, којим утврђује права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду (у даљем тексту: Закон).

Директор доноси акт о процени ризика, у писаној форми, за свако радно место у радној околини, којим утврђује начине и мере за отклањање ризика.

У случају појаве нове опасности и измене нивоа ризика, Директор доноси акт о изменама и допунама акта о процени ризика.

Члан 14.

Директор прати и анализира стање безбедности и здравља на раду, путем извештаја лица овлашћеног за послове безбедности и здравља на раду, записника, решења и других аката донетих од стране надлежних инспекција рада, те налаже неопходне мере у циљу спровођења безбедности и здравља на раду.

Члан 15.

У циљу спровођења и унапређења безбедности и здравља на раду, Директор је дужан да:

1. Организује послове безбедности и здравља на раду, именује лице овлашћено за послове безбедности и здравља на раду, омогући му независно

и самостално обављање послова, приступ свим подацима неопходним за обављање послова у области безбедности и здравља на раду;

2. Обезбеди заштиту здравља запослених (ангажовањем службе медицине рада);

3. Обезбеди финансијска средства за спровођење превентивних мера, у циљу заштите живота и здравља запослених као и радног окружења;

4. Покрене поступак процене ризика, односно донесе одлуку којом одређује одговорна лица за спровођење процене ризика и донесе акт о процени ризика;

5. На захтев инспектора рада, достави извештај о стању безбедности и здравља на раду запослених, као и о спроведеним мерама у овој области;

6. Обезбеђује спровођење (начина и поступака) обавештавања запослених и њихових представника о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно, да у таквим ситуацијама обезбеди доношење одговарајућих упутстава за рад;

7. Обезбеди да се уреди и спроведе:

- превентивни и периодични прегледи и испитивања опреме за рад, као и испитивања услова радне околине,
- санкционисање повреда радне обавезе и непоштовање мера о безбедности и здрављу на раду,
- начин и поступак обуке запослених за безбедан рад,
- да се уреди поступак обезбеђивања и давања, односно коришћења средстава за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- поступак упућивања на лекарске прегледе запослених на радним местима са повећаним ризиком и вођење евиденције о истом,
- организовање и пружање помоћи, спасавања и евакуације у случају опасности,
- забрану рада на оним радним местима и у областима када је утврђено да постоји непосредна опасност по здравље и живот запосленог.

ц) ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОМОЋНИКА ДИРЕКТОРА

Помоћник директора обезбеђује у својој организационој целини у складу са Законом и овим Правилником, спровођење безбедности и здравља на раду, спречавање настанка професионалних обољења и повреда на раду, као и да:

- у сарадњи са шефовима служби из своје надлежности и лицима за безбедност и здравље на раду спроводи безбедност и здравље на раду утврђене законом и прописима донетим на основу закона, стандардима и овим правилником,
- при изградњи инвестиционих објеката намењених за радне и помоћне просторије, преко стручних служби односно преко установе којој је поверена израда техничке документације, обезбеди да пројектни задатак буде у складу са условима које будући објекти морају да испуњавају да би се обезбедили безбедни услови рада,
- непосредно и преко одговарајућих функција обезбеђује да опрема за рад, инсталације, алати, опрема и друга техничка средства буду

пројектована и постављена на начин који обезбеђује одговарајућу безбедност запослених,

- приликом набавке утврди обавезну документацију којом се гарантује да опрема за рад, средства и опрема за личну заштиту на раду и опасне материје одговарају међународним конвенцијама, техничким прописима и прописаним мерама,
- утиче на организационе структуре да се послови обављају у оквиру редовних делатности и поверавају запосленима који су обучени за безбедан рад,
- предлаже оптимални број запослених за обуку пружања прве помоћи, спасавања и евакуацију у случају опасности,
- заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност по живот и здравље запослених и одмах обавести директора и саветника или сарадника за безбедност и здравље на раду,
- у случају спречености и потребе привременог одласка пренесе обавезу у вези са спровођењем безбедности и здравља на друго одговорно лице,
- врши контролу извршавања обавеза из области безбедности и здравља на раду, непосредних руководиоца,
- предложи директору предузимање хитних мера у случају када запослени одбије да ради јер нису обезбеђене прописане мере безбедности и здравља на раду,
- да предложи директору програм мера за спровођење и унапређење безбедности и здравља на раду у организационом делу Управе којим руководи,
- обезбеди спровођење програма мера безбедности и здравља на раду и обавеза утврђених посебним правилницима из области безбедности и здравља на раду,

д) ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ НЕПОСРЕДНИХ РУКОВОДИОЦА (ШЕФОВИ ОДСЕКА, НАЧЕЛНИЦИ ОДЕЉЕЊА, РУКОВОДИОЦИ ГРУПЕ)

Члан 16.

Непосредни руководиоци одговорни су за спровођење безбедности и здравља на раду у организационој целини којом руководе и у том делу нарочито су дужни:

- да пре почетка рада утврде исправност средстава рада и средстава личне заштите,
- да не дозволе запосленом рад на неисправном средству рада,
- да обезбеде и учествују у прегледима средстава рада, када се ови врше у циљу утврђивања исправности и примењености мера заштите,
- да обезбеде несметано извршење периодичних прегледа и испитивања опреме за рад и испитивање услова радне околине,
- да предузимају мере за отклањање недостатака, који би могли угрозити безбедност на раду,
- да обезбеде коришћење средстава личне заштите на свим радним местима за која су прописана,
- да не дозволе рад запосленом без средстава личне заштите,

- да врше практичну обуку запосленом из области безбедности и здравља на раду и упознавање са опасностима и штетностима посла који ће обављати,
- да обезбеде одсуствовање запосленог са рада када овај обавља периодични или систематски лекарски преглед,
- да забрани рад запосленом који се не придржава прописаних мера заштите на раду, не користи средства личне заштите или одбија да поступи по упутствима за безбедан рад,
- да удаље са рада запосленог који је под утицајем алкохола или других средстава зависности,
- да обавесте саветника или сарадника за безбедност и здравље на раду о свакој повреди на раду,
- да при свакој повреди на раду организују пружање прве помоћи, и обавештава леце за безбедност и здравље на раду,
- да предузимају и друге мере и радње у циљу безбедног рада запосленог.

е) ЛИЦЕ ОВЛАШЋЕНО ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 17.

Послове безбедности и здравља на раду обавља лице овлашћено за послове безбедности и здравља на раду.

У складу са чланом 37. Закона о безбедности и здравља на раду, Директор одлучује на који начин ће организовати послове безбедности и здравља на раду.

За обављање послова безбедности и здравља на раду Директор може ангажовати правно лице, односно предузетника за обављање послова безбедности и здравља на раду али уз услов да имају потребне лиценце за обављање послова безбедности и здравља на раду сходно Закону о безбедности и здрављу на раду.

Члан 18.

Лице овлашћено за обављање послова безбедности и здравља на раду сарађује са Директором Управе, помоћницима директора, шефовима одсека, начелницима одељења, руководиоцима групе и осталим запосленима, у спровођењу и унапређивању безбедности и здравља на раду. Лице овлашћено за обављање послова безбедности и здравља на раду своје послове обавља у складу са Законом, непосредно је одговорно Директору, и дужно је да:

- Прати и контролише примену мера за безбедност и здравље запослених на раду, препоручује Директору избор, коришћење и одржавање средстава за рад, начин складиштења опасних материја, средстава и опреме за личну заштиту;
- Учествоје у припремању акта о процени ризика и акта о правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду;
- Учествоје у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада;
- Организује превентивне и периодичне прегледе и испитивање опреме за рад, као и периодична и превентивна испитивања услова радне околине;

- Предлаже Директору превентивне мере које је неопходно предузети у циљу побољшања услова рада, нарочито за обављање послова на радним местима са повећаним ризиком, као и да предлаже измене акта о процени ризика у случају појаве нове опасности и промене нивоа ризика;
- У сарадњи са Директором и другим одговорним лицима, припрема и спроводи обуку за безбедан и здрав рад, припрема упутства за безбедан рад и редовно контролише њихову примену;
- Изриче забрану обављања одређених послова, односно забрањује рад на одређеним радним местима или употребу средстава за рад када утврди да постоји непосредна опасност по живот и здравље запослених и о забрани (у писаној форми) обавештава Директора и надлежну инспекцију рада (у случају да радови нису обустављени);
- Прати стање у вези са повредама на раду и професионалним обољењима, учествује у уврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање;
- Сарађује и координира сарадњу са службом медицине рада;
- Организује периодичне лекарске прегледе запослених који раде на радним местима са повећаним ризиком;
- Редовно прати све рокове у области безбедности и здравља на раду, припрема извештаје за инспекцију рада о отклањању недостатака и неправилности и другим наложеним обавезама;
- Води и чува евиденцију у области безбедности и здравља на раду код Послодавца;
- Попуњава прописане извештаје о повреди на раду.

ф) ЗАПОСЛЕНИ

Члан 19.

Запослени је дужан да:

- Поштује прописе о безбедности и здрављу на раду, односно примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, да наменски користи средства за рад и опасне материје, да користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да се стара о њиховој примени, тако да не угрози своју безбедност и безбедност и здравље других људи;
- Пре отпочињања процеса рада, прегледа своје радно место и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду, те да у случају уочених недостатака, извести свог непосредног руководиоца;
- Пре напуштања радног места, радно место и средства за рад остави у чистом и уредном стању, тако да не угрожавају остале запослене (контрола стања);
- Сарађује са непосредним руководиоцем и лицем за безбедност и здравље на раду, а у циљу спровођења прописаних мера за безбедност и здравље на раду, на свом радном месту;
- Пре отпочињања процеса рада, упозна мере безбедности и здравља на раду, на радном месту на које је распоређен, као и да се обучава за њихово спровођење;

- По уочавању неправилности, односно појава које би могле угрожити безбедност и здравље на раду, одмах обавести непосредног руководиоца;
- На захтев непосредног руководиоца, у обавези је да се подвргне тесту којим би се установило да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности;
- Обави лекарски преглед, на који је упућен у случају да је актом о процени ризика утврђено да ради на радном месту са повећаним ризиком;

Члан 20.

Запослени има право да:

- Непосредном руководиоцу и лицу овлашћеном за послове безбедности и здравља на раду даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима од значаја за безбедност и здравља на раду;
- Контролише своје здравље према ризицима радног места, а у складу са прописима о здравственој заштити;
- Предузме одговарајуће мере, у складу са својим знањем и техничким средствима која му стоје на располагању и да напусти радно место, односно радну околину, ако му прети непосредна опасност по живот и здравље.

Члан 21.

Запослени има право да одбије да ради:

- Ако му прети непосредна опасност по живот и здравље, због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље;
- Ако у току обуке за безбедан рад, није упознат са свим ризицима и мерама за њихово отклањање;
- Дуже од пуног радног времена или ноћу, а према оцени службе за медицину рада такав рад може да погорша његово здравствено стање;
- На средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедан рад;
- Ако му није обезбеђен прописан лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове за рад на радном месту са повећаним ризиком.

4. Обука запослених за безбедан рад

Члан 22.

Обуку запослених за безбедан рад организује Послодавац.

У складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и програмом о обуци за безбедан рад запослених, Послодавац је дужан да запосленог упозна са свим врстама опасности на пословима на које га распоређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду, које су потребне ради отклањања опасности односно оштећења здравља.

Пре распоређивања на радно место, запослени мора бити обучен односно упознат :

- са организацијом рада Послодавца у целини, посебно са пословима радног места на коме је распоређен и прописаним начином рада (упуства за руковање и одржавање, кретање на радном месту и у радној средини и др.);
- са опасностима и ризицима који угрожавају безбедност и здравље на раду приликом коришћења средстава за рад и опасностима које постоје или настају на други начин;
- са употребом одговарајућих средстава и опреме личне заштите на раду;
- са правима и дужностима за спровођење прописаних мера безбедности и здравља на раду;

Послодавац је дужан да оспособи запосленог за безбедан рад и приликом увођења нових средстава за рад као и при поновном распоређивању на рад након одсуствовања које је трајало дуже од годину дана.

5. Начин израде програма и проверавање обучености за рад на безбедан начин

Члан 23.

Послодавац је дужан да изврши обуку запослених за безбедан и здрав рад код заснивања радног односа, односно премештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије и нових средстава за рад, као и код промене процеса рада који може проузроковати промену мера за безбедан и здрав рад.

Члан 24.

Програм обуке запослених за безбедан и здрав рад, као и теме, морају бити у складу са пословима и радним задацима које запослени обављају у току рада. Теме за обуку могу бити у делу програма и заједничке за поједине, сродне групе занимања.

Члан 25.

Обука запослених за безбедан и здрав рад из Области безбедности и здравља на раду, састоји се од теоријског и практичног дела. Обука се врши за све категорије запослених и за све послове и радне задатке - радна места у Управи.

Члан 26.

Садржај програма у делу теоријског обучавања запослених из безбедности и здравља на раду обухвата, зависно од послова односно радног места и извора опасности ове теме:

- основе безбедности и здравља на раду,
- регулатива безбедности и здравља на раду,
- права, обавезе и одговорности запослених у области безбедности и здравља на раду,
- опасности и штетности којима је запослени изложен при вршењу радних операција,
- мере безбедности и здравља на раду за спречавање настанка повреде на раду и професионалних обољења запослених,
- примена личних заштитних средстава и личне заштитне опреме,
- основе пружања прве помоћи,

- спасавање запослених у случају елементарних непогода, начин евакуације запослених у случају пожара, експлозије и других појава које могу угрозити већи број запослених.

Члан 27.

Послодавац је дужан да запосленог у току обуке за безбедан и здрав рад упозна са свим врстама ризика на пословима на којима га одредује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад послодавац обезбедује у току радног времена, а трошкови обуке не могу бити на терет запосленог.

Обука за безбедан и здрав рад запосленог мора да буде прилагођена специфичностима његовог радног места.

Члан 28.

Ако послодавац одреди запосленом да истовремено обавља послове на два или више радних места, дужан је да запосленог оспособи за безбедан и здрав рад на сваком од радних места.

Члан 29.

Обука запослених за безбедан и здрав рад обавља се теоријски и практично.

Провера теоријске и практичне обучености запосленог за безбедан и здрав рад послодавац обавља на радном месту запосленог.

Периодичне провере обучености за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком врше се на начин и по поступку утврђеним актом о процени ризика.

Члан 30.

Обука запослених врши се на основу акта о процени ризика.

Акт о процени ризика садржи опис процеса рада са проценом ризика од повреда или оштећења здравља на радном месту у радној околини и мере за отклањање или смањивање ризика конкретно за свако радно место према систематизацији радних места послодавца.

Актом о процени ризика врши се систематско евидентирање и процењивање свих фактора у процесу рада који могу узроковати настанак повреда на раду, обољења или оштећења здравља и утврђивања могућности, односно начина спречавања, отклањања или смањења ризика.

Акт о процени ризика усваја послодавац.

Члан 31.

Обавеза обучавања запослених из области безбедности и здравља на раду и употпуњавања знања из области безбедности и здравља на раду односи се на све запослене код послодавца, без обзира на стручну спрему, радно искуство и функцију коју врши.

Члан 32.

Ако код послодавца на основу уговора, споразума или по било ком другом основу обављају рад запослени другог послодавца, дужан је да те запослене оспособи за безбедан и здрав рад у складу са законом и овим правилником.

Када технолошки процес рада захтева додатну обуку запосленог за безбедан и здрав рад, послодавац је дужан да упозна запослене о обављању процеса рада на безбедан начин, путем обавештавања, упутстава или инструкција у писменој форми.

У изузетним случајевима, када запосленом прети непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкција могу се дати у усменој форми.

Члан 33.

Послодавац је дужан да обезбеди да запослена жена за време трудноће, запослери млађи од 18 година живота и запослени са смањеном радном способношћу, и поред обуке за безбедан и здрав рад, буду у писменој форми обавештени о резултатима процене ризика на радном месту и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Члан 34.

Послодавац је дужан да обезбеди да приступ радном месту у радној околини, на коме прети непосредна опасност од повредивања или здравствених оштећења (тровање, гушење, и сл.) имају само лица која су обучена за безбедан и здрав рад, која су добила посебна упутства за рад на таквом радном месту и која су снабдевена одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту на раду.

Члан 35.

Поступак обуке запослених за безбедан и здрав рад, упознавање запослених са опасностима и штетностима на радном месту, мерама безбедности и здравља на раду и поступак провере знања запослених, утврђује се Програмом обуке запослених за безбедан рад у Управи.

6. Радна места са посебним условима рада односно са повећаним ризиком

Члан 36.

Послови, односно радна места, на којима постоје повећани ризик од повреда и здравствених оштећења и чије се штетно деловање на радну способност и здравље запослених не могу у потпуности отклонити мерама безбедности и здравља на раду, сматрају се послови, односно радна места са повећаним ризиком.

Послови на којима постоји повећана опасност од повреде и обољења, сматрају се и послови односно радна места на којима је запослени изложен нарочитим напрезањима, па је због тога потребно предузети посебне мере безбедности и здравља односно да запослени на њима испуњавају посебне здравствене, физичке и психичке услове, године старости, као и да поседују одговарајућу стручност.

Послодавац је дужан да донесе писмени Акт о процени ризика, за сва радна места у Управи и да утврди начин и мере за њихово отклањање.

Акт о процени ризика за радна места у Управи, заснива се на основу одредаба чл.13 и 14 Закона, и на утврђивању могућих врста опасности и штетности на радном месту и радној околини, а на основу којих се врши процена ризика од настанка повреда и оштећења здравља запосленог.

7. Начин утврђивања и провере здравственог стања запослених који раде на радним местима са посебним условима рада (пословима са повећаним ризиком) и других запослених

Члан 37.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди предходни лекарски преглед, као и периодичне лекарске прегледе у току рада.

Предходни и периодични лекарски преглед запослених на радном месту са повећаним ризиком врши се на начин, по поступку и у роковима утврђеним прописима о безбедности и здрављу на раду.

Ако се у поступку периодичног прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Неиспуњавање посебних здравствених услова за рад на радном месту са повећаним ризиком не може бити разлог за отказ уговора о раду.

Члан 38.

Запослени је дужан да се подвргне предходном лекарском прегледу пре него што отпочне са радом, ради утврђивања општег здравственог стања и способности за обављање одређеног посла за кога је актом о процени ризика утврђено да се врше лекарски прегледи.

Лекарско уверење о утврђеним психофизичким способностима запослених чува се у досијеу запосленог као документ трајне вредности.

Члан 39.

Запослени који треба да отпочну да раде на радним местима са повећаним ризиком пре почетка рада подвргавају се предходном специјалистичком прегледу ради утврђивања способности за обављање таквог посла.

Упућивање запосленог на претходни лекарски преглед врши саветник или сарадник за безбедност и здравље на раду.

Члан 40.

Запослени који раде на радним местима са повећаним ризиком подвргавају се периодичном лекарском прегледу у роковима предвиђеним законом и актом о процени ризика послодавца. Трошкове периодичних лекарских прегледа сноси послодавац.

Члан 41.

Запослени не може да ради прековремено ако би, по налазу надлежног здравственог органа, такав рад могао да погорша његово здравствено стање.

Запослени са здравственим сметњама, утврђеним од стране надлежног здравственог органа у складу са законом, не може да обавља послове који би изазвали погоршање његовог здравственог стања или последице опасне по његову околину.

Члан 42.

Омладина, млађи од 18 година и запослени са смањеном радном способношћу уживају посебну заштиту безбедности и здравља на раду у складу са законским прописима, одредбама овог правилника и другим актима послодавца.

Члан 43.

Запослена жена за време трудноће не може да ради на пословима који су по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

Члан 44.

У време трудноће жене се не могу распоређивати на послове и радне задатке који се обављају у принудном положају тела, или се рад обавља у дужем времену стојећи.

Забрањено је трудним женама одређивати послове који захтевају веће физичке рапоре или било коју врсту психичких оптерећења у току рада.

Члан 45.

Запосленим женама код послодавца забрањен је рад на пословима утовара, истовара или преношења терета већих од 15 кг тежине на отвореном или затвореном простору.

Члан 46.

Запослени са смањеном радном способношћу не могу се распоређивати на послове односно радно место са повећаним ризиком и друге послове где се захтева веће физичко напрезање и дуга психичка напрезања у току обављања послова и радних задатака.

Члан 47.

Запослени млађи од 18 година живота не може да ради на пословима на којима се обавља нарочито тежак физички рад, рад под земљом, под водом или на великој висини, који укључују излагање штетном зрачењу или средствима која су отровна, канцерогена или која проузрокују наследна обољења, као и ризик по здравље због хладноће, топлоте, буке или вибрације.

Члан 48.

Лица која су млађа од 18 година не могу се запошљавати и распоређивати на радна места са повећаним ризиком као и за рад ноћу.

Члан 49.

Запослени са смањеном радном способношћу и инвалид рада може се распоредити на све оне послове на којима може радити без професионалне рехабилитације и без опасности за смањење преостале радне способности.

Инвалиди се могу распоређивати само на оне послове који неће умањити њихову преосталу радну способност.

Члан 50.

Запосленом инвалиду послодавац је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности.

Запосленом код кога је у складу са прописима утврђено да постоји опасност од настанка инвалидности на одређеним пословима, послодавац је дужан да запосленом обезбеди обављање другог одговарајућег посла.

8. Испитивања и одржавање средстава рада

Члан 51.

Под средством рада подразумева се:

- објект који се користи као радни и помоћни простор, укључујући и објект на отвореном простору, са свим припадајућим инсталацијама;
- опрема за рад (машине, уређаји, постројење инсталација, алат и сл.) која се } ористи у процесу рада
- конструкција и објект за колективну безбедност и здравље на раду (заштита на проиазима, прилазима, заклони од топлотних и других зрачења, заштита од удара електричне струје, општа вентилација и климатизација и сл.);
- друго средство која се користи у процесу рада или на било који начин повезано са процесом рада.

Послодавац је дужан да обезбеди исправна средства рада и стави на располагање запосленом при обављању одређених послова у радној околини и радном месту.

Објекти као радни и помоћни простор са пратећом инсталацијом

Члан 52.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом:

Безбедно и здраво радно место као простор намењен за обављање послова код послодавца у објекту или на отвореном као и на уређајима и саобраћајним средствима у којима запослени борави или има присуство у току рада и који је под непосредном контролом послодавца.

Безбедну и здраву радну околину као простор у којем се обавља рад и који укључује радна места, радне услове, радне поступке и односе у процесу рада.

Члан 53.

Све радне и помоћне просторије морају бити, према врсти послова, довољно осветљене природном или вештачком светлошћу према одређеним стандардима и периодичном и испитани у законом предвиђеним роковима. тј. 3 (три) године.

Прозори, осветљавајући отвори и други елементи за осветљење, морају се држати у чистом и исправном стању.

Члан 54.

Зидови, преграде, таванице и други конструктивни елементи радних просторија морају бити обојени светлим бојама.

Члан 55.

Зидови, преграде, таванице и други конструктивни елементи радних просторија у којима ће се вршити технолошки процес, при којима се издвајају штетне, експлозивне и запаљиве материје, морају бити изградени тако да се у њима онемогући скупљање односно задржавање прашине и других штетних и опасних материјала.

Члан 56.

Подови радних просторија морају бити чврсти, равни, изграђени од таквог материјала да се могу лако чистити и по потреби прати.

У радним просторијама где се ради са водом и где се вода разлива подови морају бити од непропустљивог материјала са нагибом према отвору.

Члан 57.

Температура, влажност и кретања ваздуха у радним просторијама морају бити исаглашени са прописаним вредностима за радне просторије и периодично испитивани у законом предвиденим роковима, тј. 3 (три) године.

Прегледи и испитивања електричних инсталација

Члан 58.

Електричне инсталације се прегледају, испитују и одржавају на начин предвиден техничким прописима датим Законским прописима за одржавање, преглед и испитивање електроинсталација.

Ако другачије није прописано електричне инсталације се прегледају у току коришћења.

Прегледи електричне инсталације дефинисани су као:

- редовни преглед у периоду од једне године
- ванредни преглед, после реконструкције инсталација а пре пуштања у експлоатацију.

Члан 59.

Редовни и ванредни прегледи врше се на исти начин, односно по прописаном поступку за редован преглед и морају бити у складу са техничким прописима. Ове прегледе врши стручна служба. Уколико послодавац нема потребна овлашћења за ове послове ангажује стручну установу за послове безбедности и здравља на раду која има потребне лиценце.

Члан 60.

Све електроинсталације морају бити изведене, одржаване и коришћене у складу са техничким прописима. Сва оруђа за рад и уређаји морају бити уземљени и прописано заштићени од случајног додира напона. Електрични водови и друга опасна места морају бити видно обележени ознакама које укажу на опасност по живот.

Прегледи и испитивања опреме за рад (машина, уређаја, постројења...)

Члан 61.

Сва опрема за рад (машине, уређаји, постројења) која се налазе у експлоатацији код послодавца приликом набавке и куповине морају имати доказ да су произведени у складу са прописима из безбедности и здрављу на раду.

Члан 62.

Опрема за рад (машине, уређаји, постројења), која служе при раду могу се користити и употребљавати само за одређену сврху којој је намењена. Сигурносне и заштитне направе на опреми за рад морају се употребљавати према својој намени. Са њима се мора пажљиво руковати, а после употребе морају се очистити и оставити на одређено место.

Члан 63.

Забрањено је ненаменско коришћење и самовољно одстрањивање заштитних направица, као и њихово намерно оштећење.

Недостатке и кварове треба одмах пријавити непосредном руководиоцу.

Усклађивање и скидање заштитних направица и уређаја може се вршити само у случају потребе и од стране лица квалификованог за тај посао.

Одржавање опреме за рад могу вршити само за то одређени и стручно обучени запослени.

Члан 64.

Опремену за рад на механизовани погон послодавац прегледа и испитује на начин и у роковима прописаним Законом о безбедности и здрављу на раду, утврђеним упутством произвођача и техничким прописима.

Члан 65.

Ако упутством произвођача и техничким прописима нису прописани рокови за периодичне прегледе опреме за рад контролу исправности истих послодавац организације поред осталог:

- дневне прегледе,
- редовне прегледе, најкасније у року од 3 године од дана претходног прегледа и испитивања, ванредне прегледе, после реконструкције, хаварије, ремонта и пре почетка коришћења на новој локацији.

Члан 66.

Дневне прегледе врши руковаоц опреме за рад, о чему се води посебна евиденција. Руковаоц опреме за рад (лице које непосредно рукује оруђем за рад) је обавезан да сваки уочени недостатак, односно квар на оруду за рад одмах пријави свом непосредном руководиоцу.

Редовни прегледи врше се у складу са техничким прописима за опрему за рад (оруђа за рад на механизовани погон) и исти обављају стручна лица за одржавање, у сарадњи са лицима која обављају стручне послове за безбедност и здравље на раду. Уколико послодавац нема овлашћења за преглед испитивање опреме (оруђа за рад) ангажује овлашћену стручну установу за обављање послова безбедности и здравља на раду. Ванредни прегледи се врше по прописаном поступку за редовни преглед.

Члан 67.

Руковаоц оруђа за рад, као и лице које ради на одржавању, оправци и испитивању оруђа за рад не сме самостално и произвољно мењати делове оруђа за рад мењајући му тако особине и функције. Неисправна, оштећена и недовољно заштићена оруђа за рад не смеју се стављати у погон. Коришћење оруђа за рад је забрањено до отклањања недостатака и поновног испитивања.

Периодични прегледи и испитивања:

Члан 68.

Ради утврђивања да ли коришћење опреме за рад представља ризик за сигурност или здравље запослених и да ли су примењене прописане мере безбедности и здравља на раду врше се периодични прегледи испитивања опреме за рад на начин и у роковима утврђеним упутством произвођача, техничким прописима и стандардима. Рокови прегледа:

- пре прве употребе
- после реконструкције и хаварије
- пре коришћења на новом радном месту
- најкасније у року од три године од дана претходног прегледа
- као и упутством произвођача, техничким прописима и српским стандардима и
- актом Управе

9. Поступак и рокови превентивних и периодичних прегледа и испитивања услова радне околине

Члан 69.

Превентивни и периодични преглед и испитивање услова радне околине обухвата испитивања: хемијских, физичких и биолошких штетности штетни утицај микроклиме квалитета осветљења штетни утицај зрачења штетности које настају коришћењем опасних материја, штетни климатски утицај (рад на отвореном).

Испитивање хемијске штетности

Члан 70.

Испитивање хемијске штетности врши се на радном месту и у радној околини где са у процесу рада користе, појављују или производе хемијске штетности дефинисане стандардима и другим прописима у којима су дефинисане хемијске штетности.

Испитивања хемијских штетности врши се у складу са прописима о безбедност и здравља на раду и одговарајућим стандардима.

Испитивање физичке штетности

Члан 71.

Испитивање физичких штетности врши се на радном месту и у радној околини где се при технолошком процесу појављује: бука, вибрације и штетна зрачења.

Испитивања се по правилу врше у условима када раде сви технолошки капацитети у радној околини.

Бука и вибрације у свим радним просторијама морају се смањити на најмању дозвољену границу, према важећим прописима и стандардима и морају се периодично испитивати у законом предвиђеном року, тј. 3 (три) године.

Испитивање микроклиме

Члан 72.

Испитивање микроклиме (температура, брзина струјања ваздуха и релативна влажност ваздуха) врше се у радној околини у којој се обавља процес рада, односно у којој се запослени крећу, или задржавају дуже од два сата у току радне смене.

Испитивање микроклиме у летњем периоду врши се кад је спољна температура износи 20 степени целзијуса, а у зимском периоду када је спољна температура испод 5 степени целзијуса у условима када раде сви технолошки капацитети, оруђа за рад, уређаји, инсталације и др., као и уређаји за загревање, климатизацију и вентилацију.

Испитивање квалитета осветљења

Члан 73.

Испитивање квалитета осветљења на радном месту и у радној околини врши се у складу са прописима о безбедностима и здрављу на раду, техничким прописима и стандардима.

10. Врста и начин употребе средстава и опреме личне заштите на раду

Члан 74.

Актом о процени ризика дефинисаће се поред осталог и средства и опрема која припадају запосленом за рад на одређеним радним местима.

Надзор над употребом као и одржавање личних заштитних средстава врши непосредни руководиоца запослених.

Члан 75.

Лична заштитна средства се издају запосленима на потпис којим се потврђује да су исти примили. Запослени су дужни да лична заштитна средства наменски користе и одржавају.

Лична заштитна средства се издају у складу са утврђеним нормативима и без накнаде запослених.

Средства и опрема личне заштите морају бити произведена по стандардима, да би се њиховом употребом отклонили ризици или опасности које нису могле да буду отклоњене применом других мера заштите на раду.

Послодавац је дужан да од произвођача прибави упутства за руковање и одржавање средстава и опреме за личну заштиту на раду и да запосленог упозна са правилним коришћењем истих.

Запослени је обавезан да средства и опрему личне заштите на раду користи наменски, у складу са упутством произвођача.

Члан 76.

Запослени је обавезан да, пре почетка рада провери исправност средства и опреме личне заштите на раду и у том смислу је у обавези да провери доказе о исправности средства (атести), а затим прегледом, утврди стање средства које му се даје на коришћење.

Забрањено је коришћење неисправних или оштећених средстава и опреме личне заштите на раду.

Запослени могу да користе искључиво исправна лична заштитна средства и опрему.

Свако средство и опрема личне заштите које је из било ког разлога неупотребљиво мора се повући из употребе и расходовати.

Дотрајалост и оштећеност средстава и опреме личне заштите процењује непосредни руководиоца.

Члан 77.

Лична заштитна средства су средства послодавца и могу се користити само у време рада. Средства и опрема личне заштите могу имати знак послодавца.

Приликом престанка рада запосленог или распоређивања на друге послове исти дужан да врати заштитно средство и опрему коју је користио.

11. Заштита од пожара

Члан 78.

У случају пожара који може да угрози животе и здравље запослених и осталих присутних особа у радном простору Послодавца, Послодавац је дужан да организује евакуацију и спасавање запослених и других лица.

Члан 79.

Обавезе из претходног члана остварују се у складу са планом евакуације у случају пожара, експлозије и других појава које могу угрожити живот и здравље запослених.

Послодавац је обавезан да поседује План евакуације и спашавања запослених.

12. Евиденција из области безбедности и здравља на раду

Члан 80.

Према одредбама Закона о безбедности и здравља на раду, Послодавац је у обавези да води и чува прописану евиденцију из ове области и то о:

- радним местима, нарочито о радним местима са повећаним ризиком;
- запосленима који су распоређени на радна места, а нарочито о запосленима распоређеним на радна места са повећаним ризиком (која су утврђена актом о процени ризика);
- повредама на раду, обољењима у вези са радом и професионалним обољењима;
- запосленима обученим за безбедан рад;
- опасним материјама које се користе у току рада;
- извршеним испитивањима радне средине;
- извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад, средстава рада и средстава и опреме личне заштите на раду;
- здравственим прегледима;
- техничкој документацији;
- документацији из безбедности и здравља на раду (атест, записник о стручном налазу, упутства за руковање и одржавање средстава рада и сл.);
- Утврђивање повреде радних обавеза у вези са безбедношћу и здрављем на раду

Повреде радних обавеза из безбедности и здравља на раду, с обзиром на тежину и последице, могу бити лакше и теже.

Запослени чини лакшу повреду радних обавеза из безбедности и здравља на раду:

- ако лична заштитна средства не користи у наменске сврхе,
- ако намерно или несавесно обавља радне обавезе у вези са правилима безбедности и здравља на раду,
- ако се на било који начин немарно односи према примени мера безбедности и здравља на раду, без тежих последица.

Члан 81.

Запослени чини тежу повреду радних обавеза из безбедности и здравља на раду:

- ако и након упозорења запослени не користи лична заштитна средства,
- ако се не подвргава периодичним лекарским прегледима,
- ако не учествује у организованој обуци за безбедан рад и не приступи провери стеченог знања,

- ако не пријави одговорном лицу појаве које могу проузроковати несрећу на послу,
- ако и поред упозорења оштећује или демонтира заштитне уређаје и направе на оруђима за рад на радном месту,
- ако неоправдано одбија извршење одлуке, налога или упутства из безбедности и здравља на раду, које доносе надлежни органи или одговорно лице,
- ако не престане да ради на радном месту док се налази под утицајем алкохола или других средстава зависности, пошто му је руководилац наредио да обустави рад,
- ако на било који начин не извршава обавезе утврђене овим Правилником услед чега могу наступити теже последице по здравље или живот запослених.

За тежу повреду обавеза из безбедности и здравља на раду, може се изрећи и мера престанка радног односа.

Члан 82.

13. Случајеви и начин провере запослених под утицајем алкохола или других средстава зависности.

Члан 83.

У Управи није дозвољен рад запосленима ако се утврди да су под утицајем алкохола или других средстава зависности.

Непосредни руководилац или лице за послове безбедности и здравља на раду, ако посумња да је неки запослени под утицајем алкохола, дужан је да истог, одстарни са посла и да га упути у најближу здравствену организацију на контролу алкохолизисаности.

Ако се утврди позитиван тест на алкохол, трошкове прегледа-теста сноси сам запослени и исти чини тежу повреду радне обавезе.

Члан 84.

Запослени је дужан да се подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности у следећим случајевима:

- када својим понашањем видно оставља утисак да је под утицајем алкохола,
- када се затекне на радном месту да конзумира алкохол,
- у случају настанка повреде на раду, ради утврђивања узрока, ако се изразито сумња да је запослени конзумирао алкохол или друга средства зависности,
- када на радном месту започне рад, а видно оставља утисак да је под утицајем алкохола.

14. Представник запослених за безбедност и здравље на раду

Запослени у Управи имају право да изаберу једног или више представника за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: представник запослених).

Најмање три представника запослених образују Одбор за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: Одбор).

Послодавац је дужан да у Одбор именује најмање једног свог представника, тако да број представника запослених буде већи за најмање један од броја представника послодавца.

Члан 85.

Послодавац је дужан да Одбору омогући:

- увид у све акте који се односе на безбедност и здравље на раду;
- да учествују у разматрању свих питања која се односе на спровођење безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да Одбор информише о свим подацима који се односе на безбедност и здравље на раду.

Члан 86.

Представници запослених, односно Одбор имају право:

- да послодавцу дају предлоге о свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду;
- да захтевају од послодавца да предузме одговарајуће мере за отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених;
- да захтевају вршење надзора од стране инспекције рада, ако сматрају да послодавац није спровео одговарајуће мере за безбедност и здравље на раду.

Представник запослених, односно члан Одбора имају право да присуствују инспекцијском надзору.

Члан 87.

Директор и представници запослених, односно Одбор, дужни су да међусобно сарађују о питањима безбедности и здравља на раду, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и другим прописима.

III. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 88.

Директор је дужан да обезбеди да сви запослени буду упознати са Правилником о безбедности и здрављу на раду.

Члан 89.

За све што није регулисано овим Правилником примењиваће се одредбе Закона о безбедности и здрављу на раду и други прописи који регулишу ову област.

Члан 90.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења.

Директор:

